جەنگی مەرەق لە دژی ژیان … نووسینی: ستیڤان شەمزینی

نەوەکانی داهاتوو لێمان خۆش نابن

پێشکەوتن و خۆشگوزەرانی ئێمە لەسەر وێرانکردنی ژیانی نەوەکانی ئایندە وەستاوە. ئێمە ئەو تراژیدیایە کەم لە ئێمە بیری لێ کردۆتەوە. مرۆڤی تازە خۆرکەی گەردوونە، لە پێناوی ئێستای خۆیدا، دوێنێ دەسڕێتەوە و سبەینێش تاڵ دەکات. مرۆڤی هەنووکە رۆبۆتێکی ئیستهلاکیی بێ هەست و سۆزە، عەقڵی رووت و خۆپەرستی و چاوچنۆکی بۆ بردنی بڕێکی زۆر لە چێژ، بەستی لەبەر بڕیوە، هیچ کات لەبەر چێژگەرایی و سەرقاڵی بە خەونی گچکەی خۆیەوە، بوارێکی بۆ بیرکردنەوە لە پاشەڕۆژی منداڵەکانی خۆیشی نەهێشتۆتەوە. هیچ کات بیر لەوە ناکەینەوە، کوالێتی و کەشخەیی ژیانمان، فەخفەخە و مودێلبازیمان، عاشقبوون بە مارکە گرانبەهاکان و وێڵبوونمان لە ناو ئەو جیهانە ئاڵۆزەی ریکلامسازیی دروستی کردووە، یەک ئەنجامی هەیە: ئەویش لەناوبردنی ئەو ژینگەیەی تێیدا دەژین، بە کانی و رووبار و دەریا و دەشت و دارستان و کۆی گیاندارەکانییەوە. هاوکات هەڵکەندنی گۆڕێکیشە بۆ ژیانی نەوەکانی داهاتوومان.

کێ بیر لەوە دەکاتەوە ئەو تیشەرتەی لەبەری دایە خوری کام ئاژەڵە؟ پێڵاوەکانی پێستی چ ئاژەڵێکی تر؟ دەستکێش و گۆرەوی و قاپوت و بلوزە خورییەکانی تری بۆ هەمان شێوە. کێ بیر لەوە دەکاتەوە دەبەیەکی پلاستیکی ئاوی خواردنەوە، کاتێک فڕێی دەدەینە تەنەکەی خۆڵەکەوە بۆ کوێ دەچێت؟ کاریگەرییە کیمیاییەکانی لەسەر ژینگە چییە؟ ئەی کێ بیر لە دووکەڵەی فابریک و کارگە پیشەسازییەکان دەکاتەوە کاتێک ئەو خەردەلە ترسناکە دەڕژنە سییەکانی کەونەوە؟. هەموو هەڵپە دەکەین، تا ببینە خاوەنی لوکسترین جۆری ئۆتۆمبیل، بە کەشخەترین ئێکسسوارات ماڵەکەمان بڕازێنینەوە، کێ لە خۆی پرسی ئەمانە لەسەر حسابی چی مسۆگەر دەبن؟. ئەمانە کۆمەڵێک پرسیارن لە سەردەمی دیجیتاڵیزەی دنیادا نامۆن، تارادەیەکیش گاڵتەجاڕ.

لەگەڵ ئەم پێشکەوتنە خێرایەدا و شەپۆلی چوارەمدا، مرۆڤگەلێک هەن لەم سەرزەمینە هێشتا بێهرەمەندین لە ئاوی پاکی خواردنەوە، بەڵام زۆرینەی ئەمانە لانیکەم خاوەن مۆبایلن و ئەندامن لە زیاتر لە تۆڕێکی کۆمەڵایەتیدا، بە گوێرەی دوا راپۆرتی رێکخراوی نەتەوە

یەکگرتووەکان لە حەوت ملیار مرۆڤ، شەش ملیاریان خاوەنی تەلەفۆنی دەستین، بەڵام هەمان ئامار ئەوە دەردەخات، لەو حەوت ملیار مرۆڤە، یەک ملیار و نیویان بێبەهرەمەند نین لە تەوالێتی شایستە. زیاتر لە دوو ملیار کەس لە یوتوب ڤیدیۆیان داونلۆد کردووە یان بڵاویان کردۆتەوە. چەند ملیار کەسیش لە ڕێگەی تۆڕەکانی وی چات و وەتس ئاپەوە ڕۆژانە گفتوگۆ لەگەڵ یەکتر دەکەن، کەچی نزیکەی دوو ملیار کەس لە تەواوی جیهاندا، داهاتی مانگانەیان لە خوار دووسەد دۆلارەوەیە. ئەمە سەلمێنەری ڕاستییەکە چۆن تەکنەلۆژیا هەشمەندیی مرۆڤی داگیرکردووە، ئەو تەکنەلۆژیایەی دەستی ناوەتە بینەقاقای جوانییەکانی ژیانەوە. من تەکنەلۆژیا ڕەت ناکەمەوە، تەنیا دەمەوێت باڵانس لە نێوان هەستی مرۆڤانە و بەرهەمە تەکنەلۆژییەکاندا ڕابگیرێت.

مرۆڤی هەنووکە بەهۆکاری ئەو پێشکەوتنە تیژڕەوی هەیە، تەوەزل بووە، ڕۆژانە چەند ملیۆن دایبی بەکاردەهێنرێت لە دنیادا؟؟ لە کاتێکدا ئەڵتەرناتیڤی تر هەیە، بەڵام تەمبەڵبوون و موستەهلیکبوون وای کردووە هیچ بیر لە دەرئەنجامە خراپەکانی نەکەینەوە. هەر لەو ئەورووپایەی من لێی دەژیم ڕۆژانە بە هەزاران تەن کاغەز پەست و نامە بەهۆی بیرۆکراتییەتی دامودەزگاکانەوە بەفیڕۆ دەبرێت، کە دەکرێت بە زاڵبوون بەسەر ئەو بیرۆکراتییەتەدا ئەو قەبارە زۆرەی بەفیڕۆدانی کاغەز کەم بکرێتەوە، چوون دواجار ئەو کارە ریشەی دارستانەکان دەبڕێتەوە، وەک ژێدەرێکی گرنگی بەخشینی ئۆکسجین بە ژیانی مرۆڤ. زۆرجار هەندێک وردەکاریی هەیە کەمترین سەرنجی دەدەینە، وەلێ لە بناغەوە نهێنی گەورەیان لە خۆیاندا شاردۆتەوە. بەڵام مرۆڤی هاوچەرخ هێندە خۆپەرست بووە، هەموو گەردوون وەک نۆکەری مەرام و ئارەزووەکانی دەبینێت، ئەمەش هەروا بە باج تەناپەڕێت، زۆرترین باجیش نەوەکانی داهاتوو دەیدەن، ئەمە گەر گریمانەی ئەوەش ڕەت بکەینەوە ڕۆبۆت جێی مرۆڤ نەگرێتەوە.

تۆماس ماڵتەس وەک یەکێک لە گرنگترین بیریارانی تیۆری زۆربوونی ژمارەی دانیشتوان، لە کۆتاییەکانی سەدەی هەژدە و سەرەتاکانی سەدەی نۆزدە، نەیتوانی لە ڕێی دوو کتێبە بایەخدارەکەیەوە پێشبینی ئەمەکە بکات کە مرۆڤ دەستی ناوەتە بینەقاقای سروشت و هەموو ئەو هەڵومەرجانە لەناودەبات پێویستیی پلێیەکن بە بەردەوامیدان بە ژیان، ئەگینا ئەم قەشە ئابووریناسە جەنگی تەقلیدیی وەک فاکتەرێک بە هاوسەنگکردنەوەی ژمارەی دانیشتوان نەدەخستە روو، ئەوەتا ئەگەر هەنووکە جەنگێک رووبدات بەهۆی چەکی ئەتۆمیی و ڤایرۆسییەوە دەبێت

و هەموو پێکەوە تێدا دەچین. ئەو پێیوابوو هەڵئاوسانی ڕێژەی دانیشتوان وا دەکات خۆراک بەشی مرۆڤ نەکات، بەڵام نەیدەتوانی ئەو ئەنجامەی ژاک لاکان پێشبینی بکات، کاتێ جەخت لەوە دەکاتەوە مرۆڤ هەندێ ڤایرۆسی کوشندەی لە تاقیگەکاندا پەروەردە کردووە، ڕۆژێک دێت لێی هەڵدەگەڕێتەوە و بەڵای گەورەی بەسەر دەهێنێت. ئەمەشی بە گەمژەیی ئینسان ناولێنا. ئەمە ئەو کارەساتەیە کەمترینمان بیرمان لێ کردووەتەوە.

لە هاوینی ساڵی ڕابردوو “2019” کاتێک دارستانەکانی “ئەمازۆن” دەسووتان، هەموو لەناو دنیا مەجازییەکەی تەکنەلۆژیای هاوچەرخدا لە کۆمادا بووین، بێ ئەوەی بیر لەوە بکەینەوە ژێدەری بیست و پێنج دەر سەدی ئۆکسجینی جیهان، لە سەرگی شەیتانەکانی سیاسەت و ئابووریدا لەناوچوو. هەروەک سەرچاوەکانی هەواڵ جەختیان لەسەر ئەوە دەکردەوە حکومەتی بەرازیل بۆ ڕەخساندنی شوێنی گونجاو بۆ بەخێوکردنی مانگا ئەو دارستانەی سووتاند، ئەگەرنا مومکین نەبوو هەروا ئاسان دارستانێکی بارانایی وەک ئەمازۆن لە چەند ڕۆژێکدا ببێتە ڕەژوو. لەمەش ترسناکتر ئەو گریمانەیەیە “سلاڤۆی ژیژەک” دەیخاتە ڕوو بەوەی تەکنەلۆژیای هاوچەرخ سەرقاڵی ئامادەکردنی سروشتێکی ترە جیاواز لە سروشتی ئامادە و ئاسایی ئێستا. هەربۆیە ئەم فەیلەسووفە ئەوە ڕادەگەیەنێت تەنانەت خودی “سروشت چیدی سروشتی نییە”. ئەمە دیمەنێکە بەردەوام لە چاوی ئێمە دەشاردرێتەوە و هەموو نابیناکراوین و بە کوێریی بەرەو ئەو ژینگە ناسروشتییە پاڵمان پێوە دەنێن.

هەموو سەرقاڵکراوین بە گەمە بچووکەکانی سیاسەتەوە، پرسە هەرە گەورەکەمان لە بیر براوەتەوە، کە چارەنووسی ئەو هەسارەیەیە لەسەری دەژین. ترسی بە بیابانبوون و بە حاویەبوونی زەریاکان و مەترسی دڕانی پەردەی ئۆزۆن، ماندووبوون و گەرم داهاتنی لەشی زەوی، شتێکە لە کۆتایی لیستەکەدا بیری لێ دەکەینەوە. لەو بڕوایەدام زانست چاوی بە پەڕۆیەکی ڕەش بەستووین، مەستی دەستکەوتەکانی خۆی کردووین و بیر لە ئایندە ناکەینەوە. کارەساتەکە ئەوەیە مرۆڤی نوێ هەموو شتێکی خستۆتە پێناوی خۆشگوزەرانی خۆیەوە وەک ئەوەی کوێر بووبێت، سبەینەی تاڵ دەرک ناکات و نایبینێت. لەم کاتەدا ڕستەیەکی پەند ئامێزی ڕەوانشاد مامۆستا “عەلائەدین سجادی”م وەبیر دێتەوە لە سەرەتای کتێبی “گێتیی زیندەوەران”دا، وەک نووسیوویەتی “گەر ئادەمیزادێک کوێر بوو زۆر حەز لە پەڕین ئەکا و زۆر شەهوانی ئەبێ”. سجادی لە هەفتاکاندا

باسی ئەم مرۆڤە دەکات شەهوەتی خۆشگوزەرانی بەرچاوی لێڵ کردووە، تەنانەت ئایندەی مناڵەکانی خۆشی چاو لێ ناکات. هەر بۆیە نەوەکانی داهاتوو مافیان هەیە لەمان خۆش نەبن.

ستۆکهۆڵم – سۆلنا

نووسینی: ستیڤان شەمزینی

لەوکاتەوەی لەگەڵم نیت … نەهرۆ

١ـ
لەوکاتەوەی لەگەڵم نیت،
حەزدەکەم، وەک هەورێکی عاشق نم نم داببارمە نێو کێشت.
دەزانم خۆشەویستیت شتێکی ئاسایی نییە.
دەبێت، وەک ڕێحانە بێنی و
وەک نرخی هەسارەکان لەگەڵی مامەڵە بکەم.
وەک تابلۆیەکی توحفەش
بە دیوەخانی شیعرمەوە هەڵیبواسم.

٢ـ
لەوکاتەوەی لەگەڵم نیت،
دووریت وەک فرمێسکێکی خوێناوی لە چاومدا هەڵدەگرم.
ئاوازێکی بێهوودەم، لە هەڵپەڕکێی کچە کوردەکان.
بە هاوڕێکانم دەڵێم: ئەو لەگەڵم نییە.
ئێستە پەڕەسێلکەیەکی دێوانەم،
هێلانەکەم ون کردووە.
نامەوێت سێبەرەکەم هەست بەو سەرگەردانییەم بکە.
نامەوێت ون بم
دەمەوێت بێیتەوە.

٣ـ
لەوانەیە شەوێکی خەمگین
ئیلهام لە تاریکی وەربگرم،
لە نامەیەکدا بۆت بنووسم: خۆشمدەوێی.

شێوەم لە هەسپێکی دڵتەڕ بکات،
لە نێو پەراوێزی دووریت باڵبگرم.
بە بیر هەستم دێیەوە، کە دووریت.
دەزانم ئێستە :
چاوت وەک گۆزەیێکی تژی لە مەی، بریسکە دەداتەوە.

شەوێکی خەمگین دەمەوێت
بەرەنگاری نامەی عاشقەکانت ببمەوە،
ئەو نامانەی دڵۆپ دڵۆپی ڕژاوتە نێو دڵت.
بە پفێک
لە چاوەکانتا ڕۆیشتن بکوژێنمەوە.

٤ــ
لەوکاتەوەی لەگەڵم نیە،
ڕێگە ساردو سامناکە.
من دەزانم: خۆشەویستەکەم، لەگەڵ زەمانە لە جەنگدایە.
لە بیابانی ژیان، هەناسەی تێکۆشانەکانی دەبێتە بیرەوەری.
دەزانم
نائومێدی هەڕەشەی لێدەکات.

من تەنها دەمەوێت
لەگەڵم بێت، وەک ئاگر کاغەزی تەنیاییم بسوتێنێت.
وەک میلۆدی گۆرانی ژیانم لەگەڵ بچڕێت.
بمپارێزێت لە باوبۆران
گورکەکان دەمخۆن.
ئێستە ئەو لەگەڵم نییە.

نەهرۆ/ زستانی ٢٠٢٠

لە ڕوانگەی سەرنجەوە … عەلی

حەمەڕەشید بەرزنجی

هەمیشە قوتابخانە و باخچەی منداڵان مەڵبەندێکی سەرەکی و باش بوون بۆ پەروەردە وفێربوون و فێرکردن ،کاریگەری ئەرێنی تایبەتی خۆیان هەبووە و هەیە لەسەر منداڵ. ئەنجام دانی چالاکی هونەری و وەرزشی و ئەدەبی لە ناو قوتابخانە و باخچەکاندا ڕۆڵی گرنگی خۆیان دەگێڕن لە پەرەسەندن و گەشەکردنی هەموو توانا و بەهرە شاراوەکانی منداڵاندا و دەبێتە هۆی خۆشکردن و جوانکردن و ڕازاندنەوەی ژینگەی فێربوون کە لە ڕێیەوە قوتابخانە و باخچە و مامۆستا و خوێندن لای منداڵ زیاتر خۆشەویست دەکات و هانیان دەدات بۆ بەرەوپێشچوون و سەرکەوتنی زیاتر، هەوڵ و ماندوو بوونی کارگێڕی قوتابخانە وباخچە و مامۆستایانیش وەک تیمێک دەبێتە هەوێنی سەرجەم سەرکەوتنەکان لەو بوارەدا و گیانی هاوکاری و هاوڕێیەتی جوانتر و باشتر لە نێوانیاندا دەچەسپێت چونکە هەموویان بە مەبەستێک کار دەکەن و گومانی تێدا نییە کە کاری لەو شێوەیەش بە بەشداری و هەوڵی هەمووان دێتە بەرهەم و دەبێتە هۆی سەرکەوتن و پێشکەوتنی باخچە و قوتابخانە و بەرزکردنەوەی ئاستی خوێندن و پەروەردەیەکی باش و دروست. فیستیڤاڵ و ئەنجام دانی چالاکی جۆراو جۆر کە منداڵان و قوتابیانی بەهرەمەند و بەتوانا بەشداری تێدا بکەن زۆر گرنگە و پێویستە لە باخچە و قوتابخانەدا ساز بکرێت، تەنها گرنگی نەدرێت بە خوێندن و ئەو لایەنانە فەرامۆش بکرێت بۆیە وا پێویست دەکات کە لە باخچە و قوتابخانەکاندا مامۆستای تایبەت و پسپۆڕی هونەر و مۆزیک و وەرزش هەبن وەکو چۆن مامۆستای تایبەت و پسپۆڕ بۆ وانەکانی تر هەیە،کە هۆکارن بۆ خۆشتر کردنی ژینگەی فێربوون و لە هەمان کاتیشدا دەبێتە هۆی نەشونماکردنی بەهرە و تواناکی منداڵ لەو بوارانەدا.نابێت ئەوەشمان لە بیر بچێت کە هەر چالاکییەک کە ئەنجام دەدرێت پێویستی بە بەرنامە و پلانی تایبەت و باش هەیە تا دوور بێت لە دووبارە بوونەوە و سواوی و هەوڵی کار و چالاکی نوێ و داهێنەرانە چونکە سەردەمەکە وا دەخوازێت .هەوڵبدرێت کە ئەو چالاکییانەی کە پێشکەش دەکرێن لە ئاستی تەمەنی منداڵاندا بن .ئەگەر باخچە بوو ئەوا پێویستە سەرجەم چالاکییەکان بۆ ئەو قۆناغە بن و لە گشت ڕووەکانەوە گونجاو بن ، تەنها مەبەست خۆشی بەخشین بە منداڵان نەبێت ، بەڵکو زانیاریشیان پێ ببەخشێت . هەروەها لە قوتابخانە و خوێندنگەکانیشدا بە هەمان شێوە چالاکییەکان لە ئاستی تێگەیشتنی ئەواندا بن و بوارەکانیش فراوانتر بن،چونکە تەمەنەکەیان جیاوازە .ئەنجامدانی هەموو ئەم چالاکییانە دەبنە

هۆکارێکی باش بۆ ئەوەی هەنگاوەکان گورجتر و تۆکمە تر بن لە پێناو بەرەو پێشچوونی پرۆسەی خوێندن.

گەشتی مەیدانی و سوودەکانی… ئەحمەد کامەران

گەشتی مەیدانی بریتییە لە گەشتێکی زانستی و ئەکادیمیانە کە تایبەتە بەو کەسانەی هەڵدەستن بە کاری توێژینەوە یاخود ئەو خوێندکار و کادیرانەی کە سەرەتا هاتونەتە نێو ناوەندێکی ئەکادیمی و زانستیانە بۆ درێژەدان و خزمەتکردنی ئەو زانستە ، هەڵبەتە ئەم گەشتەش بۆ ئەوە ئەنجام دەدرێت هەتاوەکو ئەو کادیرو خوێندکارانە بەشێوەیەکی فراوانتر ئاشنایەتیان لەگەڵ ئەو زانستە درووست بێت کە تێیدا دەخوێنن.

دیارترین ئەو بەشە یاخود ئەو ناوەندە زانستییەی کە پێویستی بە گەشتێکی مەیدانی زۆر هەیە وە جیاوازتر لە ناوەندەکانی دیکە ئەویش بریتییە لە (ناوەندی شوێنەوار) کە ساڵانە بە چەندین کادیری تازە پێگەیشتوو لەم ناوەندە زانستییە وەردەگیرێن بۆ ئەوەی لە داهاتوودا ببنە کادیرێکی باڵای شوێنەوارناس بۆ خزمەتی ناوچە شوێنەواری و کەلەپوورییەکانی وڵاتەکەیان.

بەڵام ئەوەی کە جێگای نیگەرانییە ئەوەیە کە حکومەت لە هەموو ڕوویەکەوە گرنگی ئەوتۆی بە بەشی شوێنەوار و شوێنەوارناسان نەداوە کە هەرچەندە لە چەند وتارێکی پێشووترم ئاماژەم بە گرنگی نەدانی حکومەت کردوە لە بەرامبەر بە شوێنەوار و شوێنەوارناسان، لەگەڵ ئەوەشدا هیچ جۆرە داهاتێکی دیاری کراو تەرخان ناکرێت بۆ ئەو کادیرو خوێندکارە تازەپێگەیشتوانە کە ساڵانە ڕوو دەکەنە خوێندنی زانستی شوێنەوار بۆ ئەنجامدانی گەشتی مەیدانی و زانستی بۆ ناوچە شوێنەوارییەکانی کوردستان و دەرەوەی کوردستان ، چوونکە خۆی لە بنەڕەتدا زانستی شوێنەوار واتە ئەنجامدانی زۆرترین گەشتی مەیدانی بۆ ناوچە شوێنەوارییەکان ، ئەمەش بۆ زیاتر ئاشنابوونی ئەو خوێندکارانەیە بە فراوانی ئەو زانستەی کە تێیدا دەخوێنن، نەک تەنها خوێندکار لە گۆشەیەکی ژووری داخراوی نێو ناوەندەکە زیندانی بکرێت و چەندین مەلزەمەی ژەهر خواردبکرێت، بەداخەوە لە پاش

تەواوبوونی هەر چوار ساڵ خوێندنەکەی لەو ناوەندە زانستیە کەچی ئەو خوێندکارانە تەنیا کاغەزێکی بەدەستەوەیە نوسراوە تە بەوانامەی بەکارلیۆس بە دەستهێناوە لەم ناوەندە زانستیە کەچی ئاستی زانستیشی هیچ…

هەڵبەتە نوسینی ئەم وتارە پەیوەندی بەخودی خۆمەوەش هەیە چوونکە منیش لە ئێستادا لە ناوەندێکی زانستی وەکو خوێندکار دەخوێنم کە ئەویش(شوێنەوارە) .

لێرەدا لەم وتارەم دا شایەنی باس و سووپاسە بە مامۆستای زۆر خۆشەویستمان کەهاوکاتیش یەکێکە لەهەرە مامۆستا بە ئەزموونەکانی نێو زانستی شوێنەوار لە کۆلێژی ئەدەبیاتی زانکۆی سەڵاحەدین ئەویش ڕێزدار(م.سازان سەباح پیرباڵ) کە توانیویەتی بە ئەتەکەتێکی زۆر زانستیانەو ڕۆشنبیرانە خزمەتی زانستی شوێنەوار بکات،ئەگەر چی بەڕێزیان لەپاڵ خزمەتی زانستی شوێنەوار ، لەلایەکی دیکەوە وەکو خەمخەرێک بۆ خوێنکارانی بەشی شوێنەوارناسی هەڵستا بە پێشکەشکردنی داوایەک بۆ ئەنجامدانی گەشتێکی زانستی بۆ سەر قەڵاتی هەولێر بە هاوکاری دوو مامۆستای دیکەدا(م.زیاد ئەحمەد |م. مەهدی جەلال) لە بەرواری 25|2|2020 کە ئەمەش بەیەکەم گەشتی زانستیمان دادەنرێت بۆ وەرگرتنی زانیاری بەشێوەیەکی ڕاستەوخۆ دەربارەی قەڵات و مێژووەکەی ، هەرچەندە مێژوویەکەی بەشوێوەیەکی زۆر ڕوون دیار نیە بەڵام بەپێی ئەو نووسینە مسماریانە بێت کە دۆزراونەتەوە ئاماژە بەوە دەکەن کە لەسەردەمی شووسین و ئامارسین واتە پێش 3000 ساڵ پ.ز ناوی هاتووە، لەگەڵ ئەوەشدا کۆنترین شارە کە ژیانی تێدا هەبووە، لەهەمان کاتیشدا هەتاوەکو ئێستا تاکە شوێنەوار ە لە کوردستان ناوی لە لیستی یۆنسکۆ تۆمارکراوە کە ئەمەش جێگای بایەخ دانە بە مێژوو ولایەنی شارستانیەتی کورد، هەرچەندە بەهۆی ئەو داگیرکاری و سەرکوتکردنەی نەیارانی کورد ئەمەش وای کوردوە کە لایەنی مێژوو و پاشماوە شوێنەوارییەکانی کورد بکەونە لەواری مەترسیەوە ، لەگەڵ ئەوەشدا حکومەت کەم تەرخەمی خۆی لەلایەنی شوێنەواری نیشاندەدات بەڵکو بە پێچەوانەوە دەبێت حکومەت لەپاڵ سەرجەم پرۆژەکانی دیکەی پڕۆژەی ناوچە شوێنەوارییەکان گرنگیەکی ئەوتۆتری پێ بدرێت .

ئەگەر چی لە میانی ئەو گەشتە زانستیە بەسوودەمان کە بە سەرپەرشتی بەڕێز مامۆستا سازان سەباح پیرباڵەوە ڕێکخرابوو کە توانیمان لە نزیکەوە وەکو کادیرێکی تازە پێگەیشتووی بواری زانستی شوێنەوار ، ئاشنایەتیەکی نزیک پەیدا بکەین لەگەڵ سەرجەم شوێنەکانی نێو قەڵات، هەرچەندە بەشێک لە شوێنەکانی قەڵات داخرابوون بەتایبەتی حەمامەکەی ئەمەش بەهۆی دووبارە دەستپێکردنەوە بە نۆژنکردنەوەی قەڵات کە

لەساڵی 2014 بەهۆی قەیرانی دارایی و سەرهەڵدانی جەنگی داعشەوە ڕاگیرابوون، چوونکە بەشێکی زۆری خانووەکانی نێو قەلات ڕووخاون وە هەندێکی تریشیان مەترسی ڕووخانیان لەسەر دایە بۆیە دەبێت حکومەت دەستبەجێ بەشێوەیەکی فراوان دەست بکاتەوە بە نۆژەن کردنەوەیان وە دووبارە گەڕانەوەی ژیان بۆ سەر قەلات لەگەڵ ئەوەشدا بکرێتە شوێنێکی گەشتیاری جوان و ڕازاوە بەهۆی ئەوەی قەلات دەکەوێتە نێو جەرگەی شاری هەولێر کە ئەمەش وا دەکات گەشتیارێکی زۆر ڕووی تێبکەن و لە هەمان کاتیشدا دەبێتە داهاتێک بۆ خەزێنەی حکومەت لە کەرتی گەشتیاری و لەگەڵ ئەوەشدا دەبێتە دەرگایەکی باش بۆ کردنەوەی دامەزراندنی خوێنکارانی بەشی شوێنەوار .
بەڵام لەگەڵ ئەو گەڕانە بەردەوامیەمان بە نێو قەلات دا، دیمەنێکی زۆر ناشرینی دواکەوتوانەم کەوتە پێش چاوم کە ئەویش بریتی بوو لە نووسینی هەندێک وشەی بێکەڵک و ناشرین بەسەر دیوارەکانەوە کە ئەمەش وای کردبوو سیمایەکی ناشرین پێشکەش بکات ، هەرچەندە لەپێشتردا لە ڕێگای وتارێکم لە ڕۆژنامەی خەبات ژمارە (5733) لە 21|4|2019 لە ژێر ناونیشانی (ئاستی ڕۆشنبیری تاک لە بەرامبەر شوێنەوار کەلەپوور) کە تێیدا ئاماژەم بە بوونی ئەو دیاردە ناشرینانە کرد کە لەسەر دیواری ناوچە شوێنەوارەکان بوونیان هەیە، چوونکە لە ڕاستیدا بەشێکی تاکی کورد زۆر بە بەرپرسیارانە مامەڵە دەکەن لەگەڵ ناوچە شوێنەوارییەکانی خۆیان دا بە تایبەتیش ئەو دیمەنە ناشرینەی سەر قەلات کە بەچاوەکانی خۆم بینیم ، بۆیە دەبێت ئەو جۆرە کەسانە کاتێک بەم کارە هەڵدەستن ڕاستەوخۆ یاسا بە بڕێک پارە سزایان بدات بۆ ئەوەی جارێکی دەست بە ناشرینکردنی ناوچە شوێنەوارییەکان نەبەن.
سەرنجێکی ترم دەربارەی گەشتە مەیدانیەکەمان بۆ سەر قەلات لە بەرواری 25|2|2020 ئەوەیە کە لەلاین بەشێکی خوێندکارەکانەوە زۆر کرچ و کاڵی و بە بەهایی پێوە دیاربوو کە زیاتر خۆیان خەریکی گرتنی وێنەو سناپەوە بوون کەچی کەمتر گرنگی و تێبینیان لەسەر گەشتەکە هەبوو.